

**EVOLUCIÓ DE LES PRESTACIONS I DELS
SERVEIS DEL SISTEMA PER A L'AUTONOMIA
I ATENCIÓ A LA DEPENDÈNCIA A
LES ILLES BALEARS**

Evolució de les prestacions i dels serveis del Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència a les Illes Balears

Gregorio Molina Paniagua
Lluc Nevot-Caldentey

Resum

En aquest article, es descriu l'evolució de les prestacions i dels serveis del Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència a les Illes Balears, des de la implementació de la Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència, fins a l'actualitat.

En la seva evolució, destaca un fort creixement de totes les prestacions. Si es compara amb la resta de l'Estat, cal continuar reforçant el Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència a les Illes Balears amb recursos i finançament. S'han d'augmentar la quantitat i qualitat dels serveis, pel potencial que tenen de generar ocupació directa i en la taxa de recuperació.

Tenint en compte la relació existent entre edat i dificultat per dur a terme les activitats bàsiques de la vida diària i la situació demogràfica de les Illes Balears, l'atenció a les persones en situació de dependència és i serà un dels reptes principals de les polítiques socials. Implementar sistemes d'avaluació és un requisit per analitzar els resultats dels projectes i processos que s'han posat en marxa, per identificar-ne les àrees de millora, així com els recursos humans i materials necessaris. L'anàlisi dels resultats i necessitats de la població en situació de dependència o en risc de patir-ne ens permetrà afrontar els reptes socials, polítics i demogràfics amb equitat per als ciutadans i amb sostenibilitat.

Resumen

En este artículo se describe la evolución de las prestaciones y servicios del Sistema para la Autonomía y Atención a la Dependencia en las Illes Balears, desde la implementación de la Ley 39/2006, de 14 de Diciembre, de Promoción de la Autonomía Personal y Atención a las Personas en Situación de Dependencia, y hasta la actualidad.

En su evolución, destaca un fuerte crecimiento de todas sus prestaciones. Sin embargo, si se compara con el resto del Estado, hay que continuar reforzando el Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència a les Illes Balears con recursos y financiación. Hay que aumentar la cantidad y calidad de sus servicios, por su potencial de generar empleo directo y en la tasa de recuperación.

Teniendo en cuenta la relación existente entre edad y dificultad para llevar a cabo las actividades básicas de la vida diaria y la situación demográfica de las Islas Baleares, la atención a las personas en situación de dependencia es y será uno de los principales retos de las políticas sociales. Implementar sistemas de evaluación es un requisito para analizar los resultados de los proyectos y procesos que se han puesto en marcha, para identificar sus áreas de mejora, así como los recursos humanos y materiales necesarios. El análisis de los resultados y necesidades de la población en situación de dependencia o en riesgo de sufrir esta circunstancia nos permitirá afrontar los retos sociales, políticos y demográficos con equidad para los ciudadanos y con sostenibilidad.

1. Introducció

Segons les dades oficials del Instituto de Mayores y Servicios Sociales (IMSERSO), el primer de desembre de 2008 ja hi havia 15.581 sol·licituds de valoració de la situació de dependència a les Illes Balears. Aquesta xifra ha augmentat un 131,9% i, el 31 de maig de 2022, hi ha 36.137 sol·licituds (IMSERSO, 2022b).

Com s'identifica al mapa del Instituto Nacional de Estadística (INE, 2022a), les Illes Balears no presenten els índexs d'envelliment més elevats de totes les comunitats autònomes espanyoles. En qualsevol cas, el 2021 hi havia 187,36 mil persones de més de 65 anys (15,97% de la població) i s'espera que arribem a les 301,53 mil el 2035 (21,68% de la població) (INE, 2022b). Quant a dependència, el desembre de 2021 hi havia 26.458 sol·licitants de més de 65 anys. Aquesta relació suposa que un 13,71% de les persones que tenen més de 65 anys a les Illes Balears varen sol·licitar el reconeixement de la situació de dependència el 2021.

Figura 1. Mapa representatiu de l'índex d'envelliment per comunitat autònoma.

Nota: El mapa representa l'índex d'envelliment per comunitat autònoma, distribuït per colors i en ordre ascendent (INE, 2022a). El gris fluix representa les comunitats amb l'índex d'envelliment més baix (les Illes Balears i Andalusia), i el gris fort, les comunitats amb un índex d'envelliment més elevat (Galícia i Astúries).

Segons l'«Informe 2016. Gent gran a Espanya», un 20,7% de la població de 65 anys i més té dificultats per fer alguna de les activitats bàsiques de la vida diària (ABVD). Aquestes dificultats augmenten amb l'edat. Al grup de 85 anys i més, les limitacions afecten el 53,7% (Fernández, 2017).

Figura 2. Fases clau del procediment d'accés a les prestacions del SAAD.

Tenint en compte la relació existent entre edat i dificultat per fer les ABVD i el nombre de persones grans, l'atenció a les persones en situació de dependència és i serà un dels reptes principals de les polítiques socials dels països desenvolupats, tal com s'assenyala a l'exposició de motius de la Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència (LAPAD). En aquesta mateixa llei, es defineix la dependència com: «Un estat de caràcter permanent,

produït per raons derivades de l'edat, malaltia o discapacitat, i vinculat a la manca o la pèrdua d'autonomia física, mental, intel·lectual o sensorial, i implica que les persones necessiten ajuda per fer les activitats bàsiques de la vida diària (ABVD), que són aquelles que li permeten desenvolupar-se amb un mínim d'autonomia i independència, com ara, la cura personal, les activitats domèstiques bàsiques, la mobilitat essencial, el reconeixement de persones i objectes, l'orientació...» (Llei 21990, 2006, p. 9).

Per poder accedir al conjunt de prestacions que reconeix la LAPAD, la persona ha de tenir el reconeixement formal de la situació de dependència mitjançant una resolució de grau. La concessió d'aquest dret dona accés als recursos de la cartera de prestacions i serveis del Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència (SAAD).

La dependència, segons l'article 26 de la Llei 39/2006, pot ser de grau I (25-49 punts al barem de valoració de la dependència – BVD, dependència moderada), grau II (50-74 punts al BVD, dependència severa) o grau III (75-100 punts al BVD, gran dependència). El grau reconegut a la persona en situació de dependència determina l'accés als recursos i prestacions del SAAD a les Illes Balears, d'acord al Decret 63/2017, de 22 de desembre, de principis generals dels procediments d'accés als serveis de la xarxa pública d'atenció a la dependència per a gent gran en situació de dependència.

2. La dependència a les Illes Balears

Les Illes Balears han destacat positivament en diversos aspectes vinculats a la gestió de la dependència. El desenvolupament de la LAPAD a les Illes Balears és competència de la Conselleria d'Afers Socials i Esports del Govern de les Illes Balears, en concret, de la Direcció General d'Atenció a la Dependència (DGAD).

El 2020, les Illes Balears lideraren la reducció més gran de la llista d'espera, per sobre de la mitjana espanyola (-2,4 punts i, a les Illes Balears, 10,3 punts). També de les taxes de reposició, en què obtingué un dels millors resultats, amb +11,6%, darrere els resultats de la Comunitat Valenciana (+15,7%) i d'Astúries (+14,8%). A més, solament quatre comunitats incrementaren el volum de persones amb reconeixement de la situació de dependència el 2020 respecte de la població beneficiària del 2019: València, amb un 12%; les Illes Canàries, amb un 2,23%; les Illes Balears, amb un 2,15%, i Astúries, amb un 1,44% (Ramírez et al., 2021; IMSERSO, 2020b). I això tenint en compte les importants diferències de finançament: mentre que al País Basc fou de 6.875,63 €/a estimats per persona en situació de dependència, a les Illes Balears fou de 4.958,81 €/a (Ramírez et al., 2021). El temps mitjà de tramitació d'expedients a les Illes Balears va ser de 268 dies, enfront dels 430 dies de mitjana estatal, la qual cosa la converteix en una de les comunitats autònomes més eficients. A més, les Illes Balears varen augmentar el

volum de persones ateses, i també el de persones valorades i amb reconeixement de la situació de dependència.

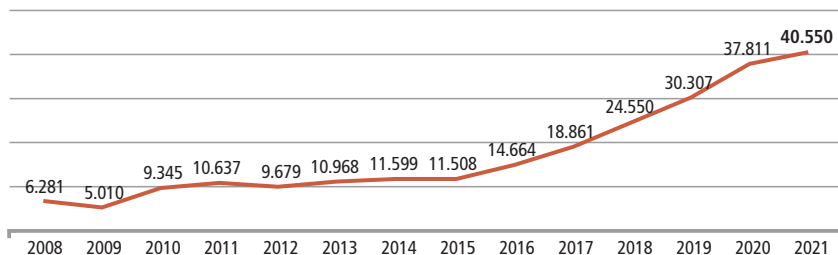
En qualsevol cas, les Illes Balears mostren trobar-se a la cua en la generació d'ocupació directa i en la taxa de recuperació (retorn al tresor públic de la inversió en atenció a la dependència): a La Rioja, es recupera el 46,2%, i a les Illes Balears, solament el 27,7% (Ramírez et al., 2021), diferències que es relacionen amb el model de prestacions i serveis adoptats per cada comunitat. Amb el disseny de la LAPAD, es plantejà que els costos de dependència mantindrien una posició positiva amb l'ocupació, atès que primer finança una creixent demanda de consum i, alhora, més llocs de treball, que milloren els pressuposts públics mitjançant els impostos directes i indirectes. Per tant, un desenvolupament més ampli dels serveis socials i de la salut per a dependència, i la reducció de les prestacions econòmiques, dissenyades per prestar-se amb caràcter excepcional, s'estableixen com a prioritaris en la creació d'ocupació (Bermejo i Del Pozo-Rubio, 2018).

Per serveis, s'identifica que només dues comunitats autònomes varen incrementar el nombre de places residencials: les Illes Balears (+94) i Navarra (+251), mentre que Catalunya va presentar la reducció més gran, amb -4.593 places, seguida de Madrid (-3.227) i Castella-la Manxa (-1.520).

3. Prestacions del sistema d'atenció a la dependència a les Illes Balears

Amb relació a les prestacions del SAAD a les Illes Balears, es declara una clara tendència a l'alça. Hi ha un període en què les prestacions augmenten lentament, el comprès entre els anys 2011 i 2015, quan l'increment és de tan sols 871 prestacions. Després creix fins a multiplicar-se per 3,5 i passa de les 11.508 prestacions de 2015 a les 40.550 de 2021, un increment del 252,4%.

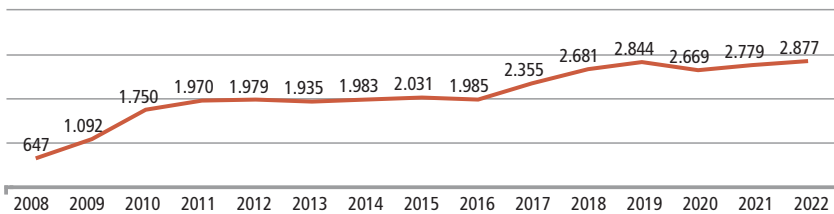
Gràfic 1 | *Evolució de les prestacions del SAAD a les Illes Balears entre els anys 2008 i 2021*

Si s'analitza cada una de les prestacions del Sistema, s'observa que el servei d'atenció residencial ha mantingut una tendència a l'alça, amb un augment del 329,5%, passant dels 647 usuaris de 2008 als 2.779 de 2021. El 2020 es produeix un descens de 130 persones que ocupaven plaça, la qual cosa respon a l'efecte de la pandèmia de la COVID-19 sobre les residències, no tant per persones afectades, sinó per la dificultat per ocupar una plaça (els centres no feren ingressos durant la fase més dura de l'estat d'alarma i després, durant algun temps, al centre on es declarava un brot no se'n podien fer) i per les reticències dels beneficiaris o dels centres a fer-ne, la qual cosa va provocar un retard en l'ocupació efectiva de la plaça.

L'augment del nombre de persones que ocupen plaça en una residència, especialment des de 2016, ha estat possible gràcies a la concertació de més places per a la Xarxa Pública d'Atenció a la Dependència (un total de 538).

Gràfic 2 | Evolució del servei d'atenció residencial a les Illes Balears entre els anys 2008 i 2021

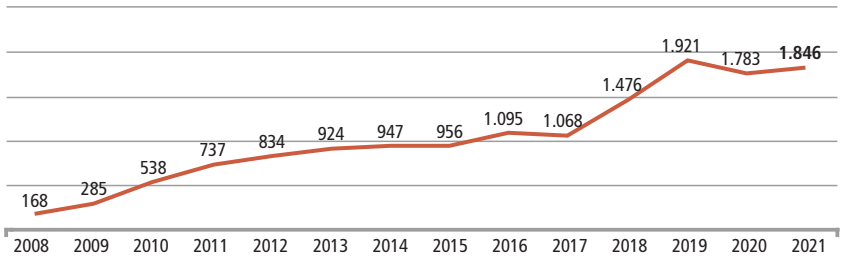

En relació amb la prestació de centre de dia, també es constata una clara tendència a l'alça, que suposa una taxa de creixement [Tc, calculada amb la fórmula $(q_2 - q_1 / q_1) * 100$]. Els percentatges que acompanyen la relació entre dues dades de moments històrics diferents fan referència al càlcul de la taxa de creixement del 998,8%: passaren dels 168 als 1.846 usuaris que ocupaven una plaça entre el 2008 i 2021, i tornaren a baixar el 2020, fruit dels efectes de la pandèmia provocada per la COVID-19.

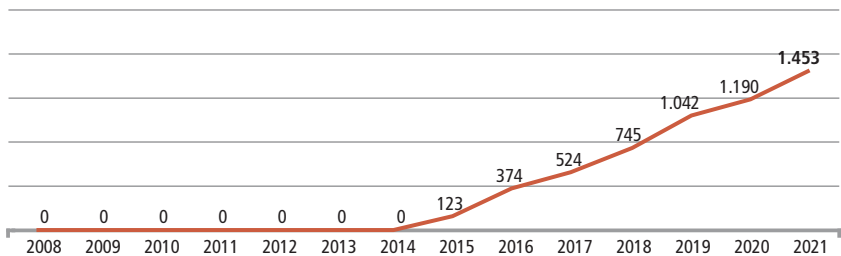
El servei d'ajuda a domicili es començà a implementar més tard. Des de 2015, la seva evolució ha estat clarament a l'alça, amb una Tc = 1081,3%, i, per tant, ha multiplicat per onze els usuaris, i ha passat dels 123 als 1.453 el 2021.

El servei de teleassistència domiciliària començà el 2017 amb 1.292 usuaris, i el 2021, després de multiplicar-se per més de vuit, ha arribat als 10.472 beneficiaris (Tc = 752,1%).

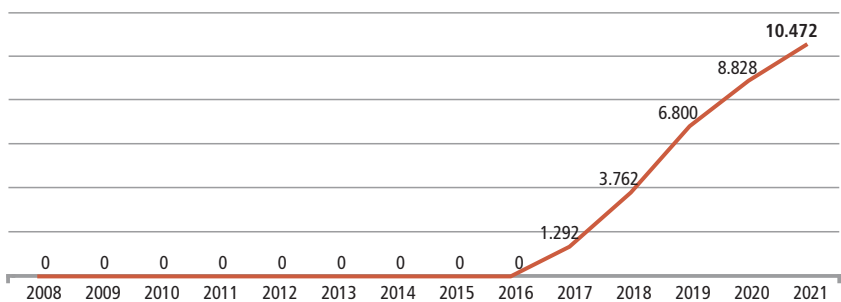
Gràfic 3 | *Evolució de la prestació de centres de dia a les Illes Balears entre els anys 2008 i 2021*

Gràfic 4 | *Evolució del servei d'ajuda a domicili a les Illes Balears entre els anys 2015 i 2021*

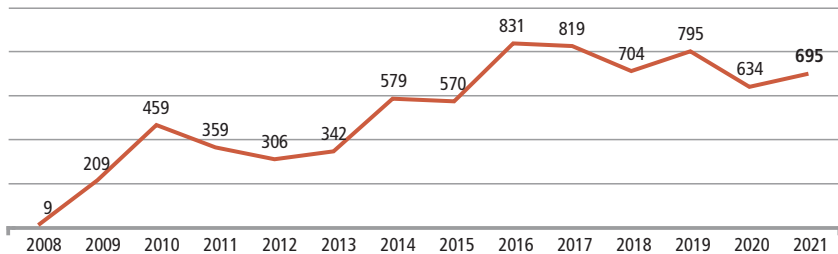
Gràfic 5 | *Evolució de la teleassistència a les Illes Balears entre els anys 2017 i 2021*

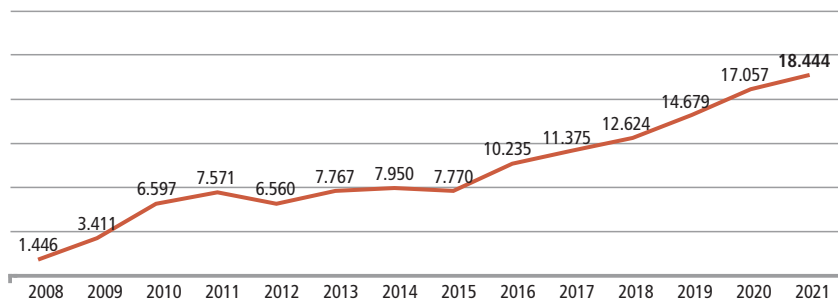
Per altra banda, els serveis de promoció de l'autonomia personal també han experimentat un fort creixement: han passat dels 58 el 2015 als 4.861 el 2021. Si bé és important destacar que entre 2020 i 2021, la gran part dels serveis d'aquesta prestació, en especial els dirigits a persones grans, no s'han prestat a causa de la crisi sanitària provocada per la COVID-19.

En relació amb la prestació econòmica vinculada al servei, les places experimentaren un increment rellevant entre els anys 2012 i 2016 (de 306 a 831). Des de 2016, s'ha observat una tendència a la baixa, i han passat de 831 el 2016 a 695 el 2021. El motiu d'aquest descens respon a l'increment de places concertades que s'han incorporat a la Xarxa Pública d'Atenció a la Dependència (538), que ha reduït el nombre de places privades sobre les quals és possible rebre la prestació vinculada al servei.

Gràfic 6 | *Evolució de la prestació econòmica vinculada al servei a les Illes Balears entre els anys 2008 i 2021*

Gràfic 7 | *Evolució de la prestació econòmica per a cures a l'entorn familiar a les Illes Balears entre els anys 2008 i 2021*

Per acabar, la prestació econòmica per cures a l'entorn familiar, recollida a la LAPAD amb caràcter excepcional, ha estat clarament el recurs més resolt entre el conjunt de prestacions i serveis del SAAD.

Aquesta prestació novament reflecteix l'alentiment del sistema entre els anys 2011 i 2015, en què el nombre de beneficiaris va passar de 7.571 el 2011 a 7.770 el 2015 (un augment d'un 2,6%). A partir d'aquell any, aquesta prestació ha experimentat un creixement important: ha arribat a 18.444 perceptors el desembre de 2021 (Tc = 137,4%) i a un import superior als 4,3 milions d'euros mensuals i a més de 50 milions d'euros anuals.

4. Les prestacions del SAAD a les Illes Balears en comparació amb l'Estat espanyol

Si es compara el pes de cada una de les prestacions del SAAD a les Illes Balears el desembre de 2021 amb la mitjana de l'Estat, es pot observar que a les Illes Balears destaquen la prestació econòmica per cures a l'entorn familiar, amb quasi 15 punts per sobre de la mitjana; el servei de promoció de l'autonomia personal, amb gairebé 6 punts, i el servei residencial, amb més de 3 punts. A l'altre extrem, el SAAD a les Illes Balears presenta un dèficit de cobertura en relació amb la mitjana de l'Estat especialment en les prestacions del servei d'ajuda a domicili, amb gairebé 15 punts; en la prestació econòmica vinculada al servei, amb quasi 7,5 punts, i en la prestació de teleassistència, amb més de 6,7 punts.

Taula 1 | *Prestacions i serveis del sistema d'atenció a la dependència a les Illes Balears i a l'Estat*

Prestació	% Illes Balears	% Estat	Diferència
Prestació econòmica per cures a l'entorn familiar	45,39	30,75	14,64
Teleassistència domiciliària	11,90	18,64	-6,74
Centre de dia	7,38	5,85	1,53
Residència	14,23	10,83	3,39
Prestació econòmica vinculada al servei	3,36	10,87	-7,51
Servei d'ajuda a domicili	3,99	18,55	-14,56
Servei de promoció de l'autonomia personal	9,83	3,96	5,87
Prestació econòmica per a assistent personal	0,00	0,54	-0,54

5. El finançament de la dependència

El sistema de finançament de la LAPAD es fonamenta en tres nivells: el nivell mínim de protecció (n. m.), d'abonament per part de l'Administració General de l'Estat (AGE) en funció de tres variables: el nombre de beneficiaris, el grau de dependència i el nombre i tipus de prestacions); el nivell acordat (n. a.) de protecció, basat en els convenis de col·laboració entre l'AGE i les comunitats autònomes, i el nivell addicional de protecció, potestativa per part de les comunitats autònomes i amb finançament exclusiu per part seva.

La despesa per al SAAD a les Illes Balears ha experimentat un fort creixement. S'observa un estancament entre els anys 2012 i 2015, quan la despesa es va situar en una mitjana de 76,6 milions d'euros anuals, per després comprovar que es multiplicava per 2,5 i passava dels 77,7 milions d'euros de 2015 als 197,5 de 2021 (Tc = 254,1%) (IMSERSO, 2022a).

Taula 2 | Evolució de la despesa i del finançament del SAAD a les Illes Balears en milions d'euros.

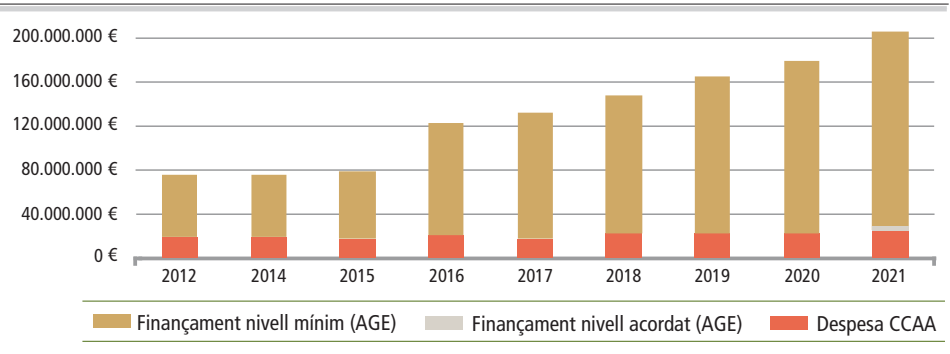
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Despesa total	75,1	78,7	75,1	77,7	122,0	131,6	146,8	164,0	177,4	197,6
CA	56,3	58,2	55,8	61,0	102,3	114,0	124,2	142,4	155,7	165,4
AGE n. m.	18,8	20,5	19,2	16,7	19,7	17,6	22,6	21,6	21,7	25,1
AGE n. a.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7,00
CA	75,0	73,9	74,4	78,5	83,9	86,6	84,6	86,8	87,8	83,7
AGE	25,0	26,1	25,6	21,5	16,1	13,4	15,4	13,2	12,2	16,3

Del total de la despesa realitzada al SAAD, la Comunitat Autònoma ha passat de finançar 56,4 milions d'euros el 2012, a 165,4 el 2021 (Tc = 193,38%).

No passa el mateix amb l'aportació que fa l'AGE, que el 2015 finançava 16,7 milions d'euros i el 2020, 21,7 (Tc = 29.94%).

El 2021, amb la recuperació del nivell de finançament acordat, suspès des de l'any 2012 com a fruit dels retalls que es feren al SAAD a conseqüència de la crisi de 2008, s'ha millorat el finançament de l'AGE.

S'observa que el finançament de l'AGE ha estat d'un total de 32,1 milions d'euros (Tc = 71,26% en relació amb 2012), xifra que suposa un 16,3% del total de la despesa enfront del 83,7% de la Comunitat Autònoma (IMSERSO, 2022a).

Gràfic 8 | Representació gràfica de l'evolució de la despesa al SAAD a les Illes Balears**Taula 3** | Variació percentual de la despesa en el SAAD per comunitat autònoma.

CA	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Variació acumulada
Balears, Illes	3,6	56,9	7,9	11,6	11,7	8,2	11,3	111,1
Comunitat Valenciana	26,0	14,6	1,6	12,9	18,3	9,3	10,3	93,0
Canàries	3,7	11,1	16,4	10,0	17,9	1,9	3,5	64,5
Castella-la Manxa	14,0	1,4	11,8	6,4	2,6	-1,9	6,8	41,2
Astúries, Principat d'	-6,8	8,1	6,3	5,5	-0,3	4,2	23,7	40,6
Castella i Lleó	2,9	7,3	5,9	0,6	10,2	10,0	1,9	38,7
Galícia	4,7	6,1	3,1	6,6	5,6	6,3	5,6	38,0
Navarra, Comunitat Foral de	n/d	5,1	5,3	7,8	7,8	7,9	3,9	37,8
Andalusia	1,2	3,0	-0,2	8,3	7,6	2,2	15,2	37,2
Cantàbria	-3,7	0,0	0,4	4,0	12,1	-4,6	27,3	35,6
Múrcia, Regió de	3,5	4,8	5,1	2,6	8,8	4,4	4,8	34,0
Madrid, Comunitat de	5,1	-1,2	2,2	10,8	5,0	-3,6	10,0	28,4
Aragó	2,3	6,0	4,5	6,2	3,7	2,4	3,2	28,2
País Basc	4,4	4,2	4,5	4,9	3,9	1,8	2,7	26,4
Catalunya	11,1	-10,6	4,0	3,5	2,2	5,6	10,0	25,7
Extremadura	2,3	2,0	0,5	2,4	1,6	8,1	4,7	21,6
Rioja, La	-0,3	0,8	4,6	5,1	2,1	-1,8	7,7	18,1

Si s'analitza la variació percentual en la despesa per al SAAD que han fet les comunitats autònomes des de 2015 (taula 3), s'observa que les Illes Balears han estat la comunitat autònoma amb més variació acumulada, un 111,1%.

6. Conclusions

Considerant la relació que existeix entre edat i dificultat per fer les activitats bàsiques de la vida diària i la situació demogràfica de les Illes Balears, l'atenció a les persones en situació de dependència és i serà un dels reptes principals de les polítiques socials.

De l'anàlisi de l'evolució de les prestacions del Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència a les Illes Balears entre els anys 2008 i 2021, se'n pot identificar una clara tendència a l'alça, amb una variació del 545,6%. S'hi constata un període en què les prestacions augmenten lentament, el comprès entre els anys 2011 i 2015, quan l'increment és de tan sols 871 prestacions, per després créixer fins a multiplicar-se per 3,5 i passar de les 11.508 prestacions de 2015 a les 40.550 de 2021 ($T_c = 252,4\%$).

A les Illes Balears, predomina la prestació econòmica per a cures a l'entorn familiar, i el Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència atén més de 18.444 perceptors el desembre de 2021, amb un import superior als 4,3 milions d'euros mensuals i de més de 50 milions d'euros anuals.

El servei d'atenció residencial ha tingut una $T_c = 329,5\%$ entre els anys 2008 i 2021, i ha passat dels 647 als 2.779 usuaris. La prestació de centre de dia té una clara tendència a l'alça, amb una $T_c = 998,8\%$, i passa dels 168 als 1.846 usuaris que ocupaven una plaça entre els anys 2008 i 2021.

El servei d'ajuda a domicili es començà a implementar el 2015. Des de llavors, ha tingut una evolució clarament ascendent, ha multiplicat per onze els usuaris i ha passat dels 123 als 1.453 el 2021. El servei de teleassistència domiciliària també ha augmentat exponencialment i té una $T_c = 710,5\%$. Començà el 2017, quan el nombre d'usuaris va ser de 1.292, i, després de multiplicar-se per vuit, ha arribat, el 2021, als 10.472 beneficiaris.

Els serveis de promoció de l'autonomia personal també han experimentat un fort creixement. És important destacar que, entre els anys 2020 i 2021, la gran part dels serveis d'aquesta prestació, en especial els dirigits a persones grans, no s'ha prestat a causa de la crisi sanitària provocada per la COVID-19.

En relació amb la prestació econòmica vinculada al servei, augmenta de manera considerable entre els anys 2012 i 2016. Després, s'hi observa una tendència a la baixa, que respon a l'increment de places concertades que s'han incorporat a la Xarxa Pública d'Atenció a la Dependència, que ha reduït el nombre de places privades sobre les quals és possible rebre la prestació vinculada al servei.

Si es compara el pes de cada una de les prestacions del SAAD a les Illes Balears el desembre de 2021 amb la mitjana de l'Estat, es pot afirmar que a les Illes destaquen la prestació econòmica per a cures a l'entorn familiar, amb quasi 15 punts per sobre de la mitjana; el servei de promoció de l'autonomia personal, amb gairebé 6 punts, i el servei residencial, amb més de 3 punts.

A l'altre extrem, el SAAD a les Illes Balears presenta un dèficit de cobertura en relació amb la mitjana de l'Estat especialment a les prestacions del servei d'ajuda a domicili, amb gairebé 15 punts; a la prestació econòmica vinculada al servei, amb gairebé 7,5 punts, i a la prestació de teleassistència domiciliària, amb més de 6,7 punts.

Per pal·liar aquesta situació, és necessari continuar reforçant el SAAD i augmentar els recursos destinats a aquestes prestacions. Especialment, el del servei d'ajuda a domicili, un dels serveis clau per possibilitar a les persones envellir al seu domicili mantenint la seva xarxa de suport. Per fer possible això, seran necessàries polítiques que apostin per la millora del Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència i del seu finançament.

Referències bibliogràfiques

Bermejo, F., i Del Pozo-Rubio, R. (2018). The impact of dependency act benefits on employment. *Gaceta Sanitaria*, 33(4), 341-347. <https://doi.org/10.1016/j.gaceta.2017.12.007>

Decret 63/2017, de 22 de desembre, de principis generals dels procediments d'accés als serveis de la xarxa pública d'atenció a la dependència per a gent gran en situació de dependència. Butlletí Oficial de les Illes Balears, 157, de 23 de desembre de 2017. Recuperat de: https://www.caib.es/sites/institutestudisautonomic/ca/n/decret_63-2017_0/cas/est_inf/inf_gp/index.htm

Institut Nacional d'Estadística, INE (2022a). *Índice de envejecimiento por comunidad autónoma*. Institut Nacional d'Estadística. Recuperat de: <https://www.ine.es/jaxiT3/Datos.htm?t=1452#!tabs-mapa>

Institut Nacional d'Estadística, INE (2022b). *Proyección de la población en España. 2020-2070. Resultados por comunidades autónomas: serie 2020-2035*. Institut Nacional d'Estadística. Recuperat de: <https://www.ine.es/jaxiT3/Tabla.htm?t=36680>

Llei n. 21990. Llei de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència (14 de desembre de 2006). Recuperat de: <https://www.boe.es/eli/es//2006/12/14/39/dof/spa/pdf>

Ramírez, J.M., García, G., i Fuentes, M. (2020). *XX Dictamen del Observatorio* (Informe núm. 20). Asociación Estatal de Directores y Gerentes en Servicios Sociales. Recuperat de: https://directoressociales.com/wp-content/uploads/2021/01/INFO-GLOBAL-XX-DICTAMEN-3-3-20_compressed.pdf

Ramírez, J.M., Revilla, A., Fuentes, M., i Gómez, E. (2021). *XXI Dictamen del observatorio de la dependencia* (Informe núm. 21). Asociación de Directores y Gerentes de Servicios Sociales de España. Recuperat de: <https://directoressociales.com/xxi-dictamen-del-observatorio-de-la-dependencia/>

Autors

GREGORIO MOLINA PANIAGUA

Capdepera (1974). Diplomant en Educació Social per la UNED i graduat en Educació Social per la Universitat d'Alcalà. Postgrau en Gestió de Residències i Serveis per a Gent Gran per la Universitat Ramon Llull, i Màster en Direcció i Administració d'Empreses (Executive MBA). Expert Universitari en Atenció Geriàtrica i Gerontologia per la UIB. Vinculat professionalment als serveis socials des de 1994. Ha dirigit centres residencials per a persones grans dependents entre els anys 2007 i 2016. De 2017 a 2019, ha estat el director tècnic de la Fundació d'Atenció i Suport a la Dependència i de Promoció de l'Autonomia Personal de les Illes Balears. Actualment, és el director general d'Atenció a la Dependència de la Conselleria d'Afers Socials i Esports del Govern de les Illes Balears.

LLUC NEVOT-CALDENTY

Manacor (1992). Graduada en Treball Social, Màster en Intervenció Socioeducativa en Menors i Família per la Universitat de les Illes Balears (UIB), postgraduada en Intervenció Familiar Sistèmica pel Centre de Teràpia Familiar i de Parella de Barcelona (KINE) i doctora en Educació (UIB). Amb anterioritat, va ser valoradora de dependència per a la Fundació d'Atenció i Suport a la Dependència i de Promoció de l'Autonomia Personal de les Illes Balears i treballadora social en l'àmbit de la monoparentalitat en risc d'exclusió social. Les seves principals línies d'investigació s'emmarquen en la prevenció de conductes de risc infantils i juvenils, i en la promoció de l'autonomia de la gent gran.

